:1

ג) קדושין עו., ד) [לקמן פד:], ה) בע"י: כמותכס,

ו) נשם מו.ן, ז) נעי תום׳ יוח מו ד"ה במוחוק],

ה) [עי' מ"ש במשנה למלך

בפ״ח מהלי ק״פ וסיים בזה״ל סוף דבר דברי תוס׳ אלו מתחלתם ועד סופם לריכים אללי תלמוד],

תורה אור השלם

1. וְהָיָה הִיא רֹכֶבֶת עַל

החמור וירדת בסתר

הָהֶר וְהָנֵּה דָוִד וַאֲנֶשְׁיו

ירדים לקראתה ותפגש

ז נוא משר יין אל משה. 12. ויא מר יין אל משה וְאַהֲרֹן זֹאת חֻקַּת הַפְּסַח

בל בן נכר לא יאכל בו:

שכוותים כוג זְנְשָׁה פֶּסַח לַיִּיְ הִמוּל לוּ וְעָשָׂה פֶּסַח לַיִּיְ הִמוּל לוּ

ְּבְּשֶּׁח בֶּשֶׁח בְּאָז יִקְרֵב לַעֲשֹׁתוּ נְלִי זְכָר וְאָז יִקְרֵב לַעֲשֹׁתוּ וְהָיָה בְּאָזְרַח הָאָרֶץ וְכָל

שמות יב מח מרת יב מח 4. מְבַּטֶּה שִּׂנְאָה שִׂפְתֵי

שקר ומוצא דבה הוא

קיי יינוינא דְּבָה הוא בְּסָיל: משלי י יוז 5. וְהָשְּׁערים וְהַתְּבָן לַסוֹסים וְלְרְכָשׁ יְבָאוּ אֶל הַמְּמְוֹם אֲשְׁרִ יִּהְיָה שְׁם אֵישׁ בְּמִשְׁפָטוֹ:

מלכים א ה ח

ערל לא יאכל בו:

אתם:

שמואל א כה כ

שמות יב מג

א מיי' פ"ב מהלכות דעות הלכה ד: יא ב מיי פ״כ מהלכות א״ב הלכה ב טוש״ע :סר"ע סי" ב ב ג מיי׳ פ״א מהלכות הקרבנות מעשה ם. הלרה יח:

רבינו חננאל

ואקשינו אטו טמא מי לא לאקשינן אטר טבא בריקא כתיב בתורה, ופרקינן אלא כל היכא דכי הדדי נינהו משתעי דרד כבוד. אבל במקום טמא שצריך לומר לא טהור, שזה שלש אותיות וזה שש אותיות. משתעי דרך קצרה. ואמרינן וכל היכא דכי הדדי נינהו משתעי בלשון . כבוד והא אשכחן דכתב . ויושבת דכי הדדי נינהו ולא משתעי דרך כבוד. ופרקינן רכבת כתיב. ואם יש לומר יכתב ישבת חסר יי"ו. לא אשכחן יושבת לרמז, לפיכך כת' רכבת היהו, יכ כן כוד יכבות בלשון קצרה, שכל יושבת מלא נכתב, כגון יושבת בארץ עוץ. והיא יושבת מחת חמר ורשמחחרו איוו לרמז. אף כאז אילו כתב יושבת על החמור היה כתב רכבת בלשוז קצרה. כגדי מסנקי. פירוש כגדי שמן מלא בכל אבריו. . כלומר נתמלאו בני מעים שלנו מזו ההלכה, שבענו ממנה, כדתנן בתמיד האברים והפדרים שלא נתאכלו מבערב סונקין אותן בצדי המזבח. וי״א . נדי שנתפס בטיט ומתחבט לצאת משם ואינו יכול. וזה שאמר כדבר אחר (מסנק ולא) [מסנקי לא] אשתעי רר רהדיה לפי שדרר על כמו חזיר. בוצרין בטהרה. כלומר נזהרין על בצירת ענבים, ובמסיקה כמסיקת הזיתים אינן נזהרין כל כך. . הענבים עלוליי טומאה מפני שהמשקה שבהן מצוי להיות שותת בשעתו, מה שאין כן בזיתים. ואע״פ ששניהן מכשירין. כדתנן שבעה משקין הן הטל והחלב ודבש דבורים. ישבח לזה שאמר מפני מה אין מוסקין בטהרה ולא הוציא טומאה מפיו. וזה שאמר ההוא כהז הגיטוי . כו׳. שמץ פסול. פירוש בר. שנון פסוע. פיודש רבר ע"ז כדכתיב לשמצה ל) בקמיהם, י ושניהן פסולין לכהונה, כי הכהנים ששמשו לע״ז פסולין, כדתנן בסוף מנחות הכהנים ששמשו בבית חוניו לא ישמשו צריך לומר לדבר אחר, . שנאמר אך לא יעלו כהני הבמות אל מזבח ה׳, כלומר בבית חוניו פסולין . הן וכל שכן לע״ז עצמה. יאקשינן והתנן במסכת קדושין אין בודקין לא מן המזבח ולמעלה ולא מן

בל היכא דבי הדדי ובו'. ולכך עקם הכתוב ללמדנו שלעולם יספר אדם בלשון נקיה ואם לא היה עוקם אם כן מהיכא סימי אפילו היכא דכי הדדי נינהוא: רבבת בתיב. וא״ת לכתוב נמי ישבת ואומר ר"י דלא מלי למיכתב ישבת דכל היכא דכתב ישב

בלא וי"ו אתא לדרשה כדדרשינן ולוט ישב בשער סדום אותו היום מינוהו שופט (בראשית רבה פרשה נ)ב: אין מוסקין במהרה. מפרש ה״ר יוסף דטעמא דבלירה דפ"ק דשבת (ד' יז. ושם) לא שייכי במסיקה

דשמא יבלרנו בקופה מזופפת ג וההיא נמי פעמים שאדם הולך לכרמו ורואה אשכול שביכרה סוחטו ומזלפו ע"ג ענבים ד ובשעת בלירה עדיין משקה טופח עליהן דבזיתים אינו רגיל לעשות כן שחינו משקה וחינו חשוב כדאמר התם ואינו רולה בקיומה: שמין פסול. פירש רבינו חננחל דבר עבודת כוכבים כדכתיב

(שמות לב) לשמלה בקמיהם ופסול לכהונה כדתנן במסכת מנחות (דף חט.) כהנים ששמשו בבית חוניו לא ישמשו במקדש ואין ל"ל לדבר אחר פירוש לע"ז שנאמר אך לא יעלו כהני הבמות אל מובח ה׳ה:

ואנא אכילנא משופרי שופרי מכאן אין ראיה שנאמין לכל הבא לפנינו ואומר ישראל אני דשאני הכא דרוב ישראל היוו ואזלינן בתר רובא אך יש להביא ראיה מפרק החולן (דף מה. ושם) דאמר ליה זיל גלי או נסיב בת מינך דוכן מתהחוא דאתא לקמיה דרבי יהודה ואמר נתגיירתי ביני לבין עלמי אמר ליה נאמן אתה לפסול את עלמך ואי אתה נאמן לפסול את בניך והיינו משום דמצי למימר ישראל אני והא דאמר בהחולך (דף מו:) מי שבא ואמר גר אני יכול נקבלנו חלמוד לומר אתך במוחוק לך התם מיירי במוחוק לן באבהתיה שהם נכרים דאי לאו הכי נאמן במיגו דאי בעי אמר ישראל אנים: מאליה מי קספו לך. אע"ג דגדי אין אליתו קריבה רוב פסחיהם היה טלה או שמא הגיד לו ורבי יהודה בן בתירא שלא עלה לרגל יויל שלא היה לו קרקע או זקן היה שאינו יכול להלך ברגליו דפטור מפסח כמו מראיה א"ג גליביו חו"ל היא כדמוכח בסיפרי בפ' ראה ועוד בתרגום ירושלמי (בראשית י) וארך ואכד וכלנה בארך שנער מתרגם

והדם ונליבין וקטיספי: חקוקאה. פי׳ רבינו חננחל סופר "ור״י פירש מעיר חקוקה היה בספר יהושע (יט): 656

משום בניו אורחא הוא והכתיב יוהיא רוכבת על החמור התם משום ביעתותא דליליא אורחא הוא ואיבעית אימא משום ביעתותא דליליא ליכא משום ביעתותא דדוד איכא ואיבעית אימא ביעתותא דדוד נמי ליכא משום ביעתותא דהר איכא ובאורייתא מי לא כתיב ממא אלא כל היכא דכי הדדי נינהו משתעי בלשון נקיה כל היכא דנפישין מילי משתעי בלשון קצרה כדאמר רב הונא אמר רב ואמרי לה אמר רב הונא אמר רב משום ר"מ ∗לעולם 6ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה וכל היכא דכי הדדי נינהו משתעי בלשון כבוד והא רוכבת ויושבת דכי הדדי נינהו וקאמר רוכבת רכבת כתיב הנהו תרי תלמידי דהוו יתבי קמיה דרב חד אמר שויתינן האי שמעתא כדבר אחר מסנקן וחד אמר שויתינן האי שמעתא כגדי מסנקן ולא אישתעי רב בהדי דהאיך הנהו תרי תלמידי דהוו יתבי קמיה דהלל וחד מינייהו רבן יוחנן בן זכאי ואמרי לה קמיה דרבי וחד מינייהו רבי יוחנן חד אמר מפני מה בוצרין במהרה ואין מוסקין במהרה וחד אמר מפני מה בוצרין במהרה ומוסקין בטומאה אמר מובטח אני בזה שמורה הוראה בישראל ולא היה ימים מועמים עד שהורה הוראה בישראל הנהו תלתא כהני חד אמר להו הגיעני כפול וחד אמר הגיעני כזית וחד אמר הגיעני כזנב הלמאה בדקו אחריו ומצאו בו שמץ פסול והא י (תניא) ביאין בודקין מן המזבח ולמעלה לא תימא בי שמץ פסול אלא אימא שחץ פסול ואי בעית אימא שאני התם דאיהו דארע נפשיה ההוא ארמאה דהוה סליק ואכיל פסחים בירושלים אמר כתיב יכל בן נכר לא יאכל בו יכל ערל לא יאכל בו ואנא הא קאכילנא משופרי שופרי אמר ליה רבי יהודה בן בתירא מי קא ספו לך מאליה אמר ליה לא כי סלקת להתם אימא להו ספו לי מאליה כי סליק אמר להו מאליה ספו לי אמרו ליה סגאליה לגבוה ַ סלקא אמרו ליה מאן אמר לך הכי אמר להו רבי יהודה בן בתירא אמרו מאי האי דקמן בדקו בתריה ואשכחוהו דארמאה

הוא וקטלוהו שלחו ליה לרבי יהודה בן

בתירא שלם לך ר' יהודה בן בתירא דאת

בנציבין ומצודתך פרוסה בירושלים רב

כהנא חלש שדרוה רבנן לר' יהושע בריה

ומכלל דבריו משמע שהחטים לא נעשו יפות ולא היה רוצה להוציא דבר קללה מפיו: עדשים נעשו יפות. מאכל אדם:

משום בניו. שהן זכרים כתב לשון רכיבה: דכי הדדי נינהו. שאין אורך בלשון לח מן המגונה משתעי בלשון כבוד: וכל היכא כו'. והני דלעיל עיקם ללמדך שלריך לחזר אחר לשון נקי ובשאר מקומות כתיב לשון מגונה וקלר ללמדך שישנה אדם לתלמידו לשון קלרה לפי

שמתקיימת גירסה שלה יותר מן הארוכה: **רכבת כתיב.** ואע"ג דמלי למיכתב נמי ישבת חסר מיהו כל חסירות שבתורה לדרוש הן בחין וכאן למדך בחסרון זה שתתפוס לשון קלרה ואפילו הוא מגונה שהרי כאן תפס לשון מגונה וקלר: כגדי מסנקן. ° כגדי עייף. סינוק לשון עייפות ודומה לו גד גדי וסינוק לח בגמרא דשבת בפרק במה אשה יולאה (דף סו:) התגבר מולי ואל תהי עייף: מפני מה בולרים בטהרה. בכלים טהורים: ואין מוסקין בטהרה. בזיתים קא קרי מסיקה ואין לריך למוסקן בטהרה כדאמר במסכת שבת ביליאות שבת (ד׳ יו.) דלא חשיב מוהל היולא מהן להכשיר שאינו שמן גמור אלא היולא ע"י הבד אבל יין הזב על הענבים מכשירן דניחא ליה ביה: הגיעני כפול. מלחם הפנים לחלקי: שמך פסול. פסול כהונה חלל: אין בודקין. לענין יוחסין לישא אשה: מן המובח ולמעלה. אם שימש במובח אין לריך לבדוק למעלה הימנו דאם לא היה לכהונה לא היו מניחין ראוי אותו לשמש כדתנן במסכת מדות ופ״ה משנה ד) לשכת הגזית שם היו יושבים ב"ד מיחסי כהונה ולויה כל כהן שנמצא בו פסול כשהיה רוצה להתחנך לעבודה לובש שחורים ויולא: שחד פסול. הוא עלמו היה גם רוח ומכזה קדשי שמים ואין ראוי לשמש כדקיימא לן ובמנחותן (דף יח:) עבודה המסורה לבני אהרן כהן שאינו מודה בכולן אף במגונה שבהן אין לו חלק בכהונה: והלריך בדיקה דחרע חנפשיה. אחריו וגלה שלא בדקוחו יפה

מתחלה: מי קא ספו לך. כלום

נותנין לך מן האליה לאכול אין נותנין

לך אלא מן הכחוש שבו ונתכוון

להטעותו לכשילך עוד ישאל מן

האליה וביד ר' יהודה בן בתירא לא

היה להורגו: ספו לי מאליה.

הלעיטוני מן האליה וכבש היה

ואלייתה קריבה לגבוה דכתיב בכבש

(ויקרא ג) האליה תמימה: ר' יהודה

בן בתירת. קחמר לי שחין חתם

נותנים לי חלק יפה אלא מן הכחוש

ואני נתתי דמים כמו כוף: מאי דקמן.

מה הדבר הזה שבא לפנינו: נליבין.

שם עירו. האי עובדא נקט הכא

משום ההוא דלעיל דגרמו שניהם

לבדוק אחריהם וההוא נקט משום

לשון מגונה: בדוק מחי דיניה. בדוק

ודע מה נהייתה בו: אהדרי׳ לקרעיה

לחחוריה. שלח יבינו מהר להדיח

השם: לקרייתא. לכפרים לראות

בתבוחות: שעורין נעשו יפות.

וילא לבם:

חקוקאה.

כינוי

גליון הש"ם רש"ר ר"ה כגדי מסנקן. כגדי עיף. עי' נהרע"נ רפ"ב דמסכת תמיד:

מוסף רש"י

ביי – ו אין בודקין מן המזבח ולמעלה. התחיל לנדוק שימש על המזכח, בידוע שמיוחס הוא (קדושין עו.). אליה לגבוה סלקא. אליה לגבוה סלקא. אלית השה קריבה עם האמורין, מה שאין כן בשור ועז, כדכתיב (ויקרא ג) חלבו האליה תמימה (לקמן פד:).

מוסף תוספות

א. ובשאר מקומות כתב . לשון קצרה ומגונה ללמדך שישנה אדם דרך קצרה תוס׳ ל״פ. ב. אבל רכבת מוס ל על ב. אבל דעבונ חסר אתא לדרשא דשרי להוציא דבר מגונה כדי תום' הרא"ש. לקצר. . דאז אינו הולד לאיבוד. תוס' ל"פ. ד. לידע אם הגיעו ענביו לבצור. מוס' הרא"ם ה כלומר כריח עצמה. תוס' שאנץ. ו. דרוב עולי רגלים הם ישראלים תוס' ר"פ. ז. משמע דאם ילך במקום שאין מכירין ישיאוהו אשה מיוחסת. מוס' שחנן. ח. מלשון מחוקק. מהר"ם חלאוה.

> ודנה את הכהונה, כהן שנמצא בו פסול כר. ושנינן לא תימא שמץ פסול אלא אימא שחץ פסול, פירוש שחץ פסול פסילות גסות הרוח ולעינת לשון כדאמרינן במסכת שבת פרק במה אשה אנשי ירושלים אנשי שחץ היו. רב יהושע בריה דרב אידי לא בקש לומר דנח נפשיה דרב כהנא דאמר ומוציא דבה הוא כסיל. חוקקה. פירוש סופר, כדכתיב הוי החוקקים.

דרב אידי אמרו ליה זיל בדוק מאי דיניה אתא אשכחיה דנה נפשיה קרעיה

ללבושיה ואהדריה לקרעיה לאחוריה ובכי ואתי אמרו ליה גח נפשיה אמר

להו אנא לא קאמינא יומוציא דבה הוא כסיל יוחנן חקוקאה נפק לקרייתא כי

אָתא אמרו ליה חימין געשו יפות אמר להם שעורים געשו יפות אמרו

ליה צא ובשר לסוסים ולחמורים דכתיב זהשעורים והתבן לסוסים ולרכש

מאי הוי ליה למימר אשתקד נעשו חימין יפות אי נמי עדשים נעשו יפות: